

SUCCESSVOLLE IN- EN DOORSTROOM VAN NT2-STUDENTEN IN MBO-OPLEIDINGEN;

EXTRA TAALONDERSTEUNING BUITEN DE VAKLES IS ONONTBEERLIJK

TIBA BOLLE
ITTA; Universiteit van Amsterdam

Introductie

Het overgrote deel van de jongvolwassen migranten is voor de toetreding op de Nederlandse arbeidsmarkt aangewezen op een opleiding op mbo-niveau. NT2-studenten die in het beroepsonderwijs minimaal een mbo-diploma niveau 2 behalen, vergroten de kans op werk dat aansluit bij hun kennis en competenties aanzienlijk. Ook de overheid wil de doorstroom van studenten die het Nederlands als tweede taal aan het leren zijn naar de beroepsopleidingen verbeteren, getuige de kamerbrief van minister Koolmees. Dit vraagt van de mbo-scholen dat zij voorzien in de specifieke begeleidings- en ondersteuningsbehoefte van NT2-studenten.

Mbo-scholen kunnen vakonderwijs toegankelijker te maken door vakles, taalles en praktijkles effectief met elkaar in verband te brengen.

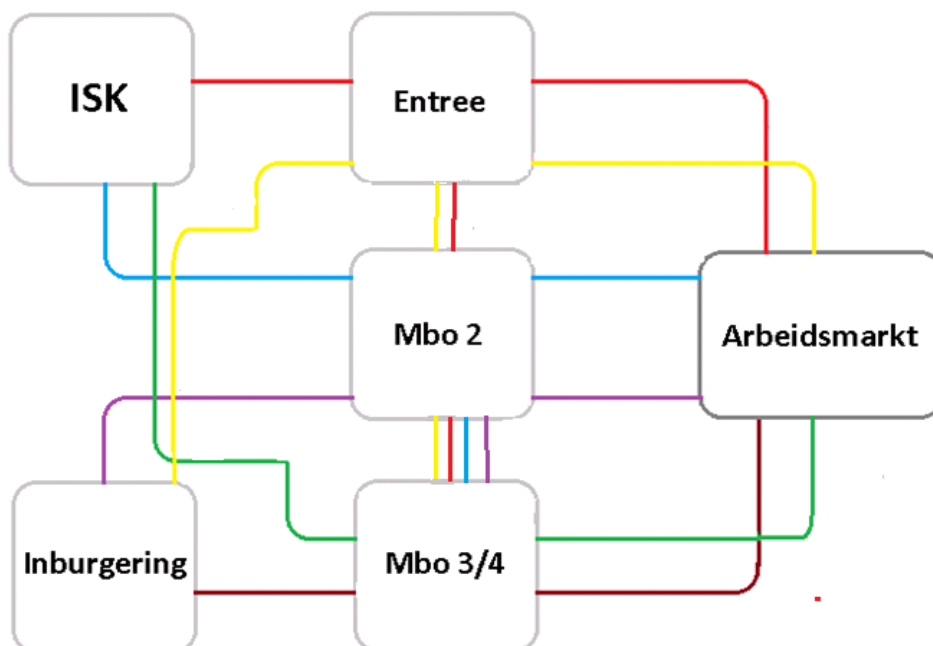
NT2-studenten in het mbo

NT2-studenten zijn over het algemeen gemotiveerd om successen te behalen. De Nederlandse taal is nog volop in ontwikkeling. De diploma's, als zij die bezitten, zijn vaak niet vergelijkbaar met Nederlandse diploma's. School- en werkervaring in het land van herkomst kunnen afwijken van wat in het Nederlandse

schoolstelsel gevraagd wordt. Cultuur- verschillen op de werkvloer kunnen groot zijn en er wordt in veel gevallen een beroep gedaan op andere werknemers-vaardigheden. NT2-studenten zijn nog bezig met integreren in de Nederlandse samenleving. In hun sociale netwerk zitten nog niet veel Nederlanders en hun financiële situatie kan onzeker zijn.

Aanvliegroutes naar het mbo

Mbo-opleidingen op niveau 2, 3 en 4 zijn oorspronkelijk ingericht met het oog op doorstromers vanuit het vmbo of intern vanuit de Entree-opleiding. NT2-studenten volgen meestal geen van deze reguliere routes. Voor hen zijn er verschillende aanvliegroutes naar de niveau 2, 3 en 4 opleidingen van het mbo. Bijvoorbeeld via Inburgering, het diplomerend volwassenonderwijs voor niet-inburgeringsplichtigen (Educatie), een examentraining Staatsexamen NT2, ISK en de Entree-opleiding. De route via Entree, de drempelloze mbo-1 route, wordt veel gebruikt om de toegang tot andere mbo-niveaus mogelijk te maken. Voorbeelden zijn gecombineerde ISK-Entree opleidingen en Entree-NT2 opleidingen. Doorstroom van NT2-studenten naar de reguliere beroepsopleidingen is het streven. Er zijn ook trajecten met extra NT2 in mbo-2, 3 of 4, soms in samenwerking met werkgevers van 'tekortsectoren' zoals zorg en techniek.

Uitdagingen

Ondanks goede motivatie en bereidheid om extra inspanningen te leveren, kan het voor de NT2-student moeilijk zijn aan de beroepsopleiding deel te nemen, zelfs als de opleiding past bij het potentieel, arbeidsverleden en toekomstbeeld. Anderstaligen die een mbo-diploma willen behalen, lopen tegen een aantal uitdagingen aan die kunnen leiden tot stagnatie en uitval. Het mbo kan dit voorkomen door de juiste ondersteuning te bieden en de nodige maatregelen en voorzieningen te treffen. Hierbij kunnen ze gebruik maken van de praktijkcomponent om taal oefening te stimuleren.

Loopbaanoriëntatie en studiekeuze

NT2-studenten hebben vaak nog geen goed beeld van het beroep, van de mbo-opleiding en weten niet wat binnen welk tijdsbestek voor hen een haalbaar uitstroomniveau is. Enerzijds omdat er sprake is van een taalbarrière, anderzijds omdat zij onbekend zijn met het Nederlands onderwijssysteem. Begrijpelijke informatie van docenten uit de ISK en voorlichters uit het mbo over de opleidingen, opleidingsniveaus en opleidingsduur tijdens de intake en voorlichting aan NT2-studenten is bepalend. Buitenschoolse opdrachten en kijkstages zijn daarvoor geschikte instrumenten.

Intake, niveaubepaling en toelating

Een knelpunt bij de intake en toelating van NT2-studenten in de mbo-opleidingen is de angst voor voortijdig schooluitval. Gevolg hiervan is dat, waar dat kan, hoge instroomeisen worden gesteld. Tijdens de intake wordt niet altijd duidelijk of de NT2-student in de beroepsopleiding extra ondersteuning nodig heeft en of dat binnen de opleiding geboden kan worden. Warme overdracht tussen toeleverende opleidingen (zoals ISK, Entree, Inburgering) en de mbo-opleiding is de eerste sleutel naar succes.

Instreamniveau

Het instroomniveau Nederlands dat nodig is om een mbo-2 opleiding (of hoger) te kunnen volgen is een terugkerend discussiepunt. Een mbo-opleiding die NT2-studenten opneemt, kan verwachten dat zij juist tijdens de opleiding de taal heel snel zullen bijleren. Interactie met medestudenten, docenten en collega's in de opleiding en op de werkvloer is de beste leerschool. Voorwaarden voor snelle taalontwikkeling zijn motivatie, taalaanbod in een praktijkgerichte context en gestimuleerd worden het Nederlands veel te gebruiken.

Hoe meer gelegenheid er geboden wordt voor zinvolle interactie en leerzame feedback op taal in de beroepsopleiding (taalles, vakles en stage), des te sneller de taalontwikkeling zal verlopen.

Taalondersteuning NT2 is maatwerk

De groep anderstalige studenten is zeer divers en zij hebben behoefte aan maatwerk om het mbo goed te doorlopen en hun taalontwikkeling te stimuleren. NT2-studenten hebben meer tijd, aandacht en oefening nodig voor het uitbreiden van hun woordenschat, het leren en automatiseren van grammatica, goed en snel leren lezen en het beheersen van de uitspraak en spelling.

De NT2-student heeft naast de reguliere lessen Nederlands in de mbo-opleiding veel baat bij extra (individuele of groepsgewijze) ondersteuning om het taalleerproces op gang te houden en individuele achterstanden weg te werken. In de reguliere mbo-programma's is vrijwel nooit ruimte ingebouwd voor specifieke NT2-aspecten en docenten Nederlands bezitten niet altijd expertise op het gebied van tweedetaalverwerving. Steeds meer scholen ontwikkelen manieren om praktijkgerichte taalondersteuning op gang te brengen.

Werkervaring en stage

Het vinden van een passende stageplek voor NT2-studenten is om verschillende redenen lastig. Het ontbreekt hen allereerst aan een netwerk, van waaruit zij zelf een stageplaats kunnen vinden. De

NT2-student kan vanwege de taal- en wellicht ook een cultuurbarrière minder goed duidelijk maken wat zijn kwaliteiten zijn. Hij heeft vaak een ander beeld van een sollicitatiegesprek en hoe je je daarin opstelt. Het stagebureau en bedrijven hebben geen duidelijk beeld welke extra begeleiding of ondersteuning nodig is. Stagebedrijven en praktijkbegeleiders kunnen gehinderd worden door vooroordelen en daardoor discrimineren bij de selectie.

Toetsing en examinering

Zowel de beroepsgerichte examens als de examens Nederlands zijn moeilijk voor NT2-studenten. Dit komt doordat NT2-studenten meer tijd nodig hebben om informatie te begrijpen of te formuleren, een beperktere woordenschat hebben en onbekend zijn met specifiek Nederlandse contexten en situaties. Ook kan het zijn dat zij uitstekend in staat zijn de boodschap over te brengen, maar dat hun taalgebruik (met name grammatica en uitspraak) nog wel specifieke kenmerken van tweede taalverwerving vertoont. Het is noodzakelijk dat scholen hier beleid op hebben ontwikkeld.

Tips voor meer praktijk en meer effectieve didactiek

Hieronder een paar tips voor mbo-scholen en hun voorbereiders die meer rekening willen houden met NT2-studenten in de opleiding.

- *Werk al vroeg in het inburgeringstraject of ISK-traject aan beroeporiëntatie en bied snuffelstages aan;*
- *Besteed in een voortraject al aandacht aan de vak-, school- en instructietaal, studieteksten en studievaardigheden;*
- *Voorzie in training van docenten over NT2 en taalontwikkelen lesgeven; zowel voor taaldocenten, beroepsdocenten en instructeurs.*
- *Laat NT2-studenten onder begeleiding van een gespecialiseerde NT2-docent aan hun taalontwikkeling werken;*

- *Richt een databank in met relevante en geschikte materialen die nodig zijn voor de intake, taalondersteuning, loopbaanbegeleiding en examinering van NT2- studenten;*
- *Koppel NT2-studenten aan een zogenaamd 'taalmaatje' (een vrijwilliger of een medestudent) die regelmatig met hen op pad of in gesprek gaat en zo het aantal taalcontactmomenten vergroot;*
- *Stel een stagecoördinator aan met kennis van NT2, die de samenwerking tussen partijen die met NT2-studenten te maken hebben kan coördineren;*
- *Zorg voor voorlichtingsmateriaal gericht op stage-coördinatoren, op werkgevers en op instructeurs op de werkvloer.*
- *Richt een inloopspreekuur in waar individuele Nt2-studenten die advies en begeleiding nodig hebben op afspraak terecht kunnen voor psycho-sociale kwesties en andere persoonlijke vragen.*

Serius werk maken van NT2 studenten

Roc's kunnen de doorstroom van NT2-studenten naar het mbo bevorderen door te zorgen voor onderwijs waarin, naast het reguliere programma, extra uren NT2 en vaktaal ingeroosterd zijn. Waar taal- en vakdocenten en studieloopbaanbegeleiders samenwerken en hun activiteiten op elkaar afstemmen zodat er een samenhangend programma ontstaat waarin persoonlijke, taal- en vakontwikkeling elkaar versterken.

Dit kan door studenten extra te begeleiden in het vinden van passende stageplaatsen en door taalontwikkellende stageopdrachten toe te voegen aan het programma.

En uiteraard door rekening te houden met individuele psychosociale opvang en *remedial teaching* taal, rekenen en studievaardigheden. Scholen die serius werk willen maken van de instroom, opleiding en kwalificering van NT2-studenten zullen dus moeten investeren en samenwerken, zeker voor NT2- studenten met een vluchtverleden en korte verblijfsduur in Nederland.

Literatuur

Doorstroomprofielen mbo van anderstalige migranten en vluchtelingen, College voor Toetsen en examens, juni 2016.

Lowan-Itta Leerlijnen Eerste Opvangonderwijs Nieuwkomers
VO, april 2016.

Routegids Van ISK / Inburgering naar vakopleiding ISK, ITTA, te
verschijnen najaar 2018

T. Bolle & I. van Meelis (2017). Taalbewust beroepsonderwijs. Vijf
vuistregels voor effectieve feedback.

T. Bolle, Handreiking examinering van anderstalige migranten in de
instellingsexamens Nederlandse taal in het mbo,

Commissie Staatsexamens NT2, juni 2016
Vluchtelingen en onderwijs. Naar een efficiëntere organisatie, betere
toegankelijkheid en hogere kwaliteit, verschenen bij de Onderwijsraad
(2017).

